

Zámek Radešín

Zámek Radešín byl založen ve druhé polovině 13. století jako klášterní hospodářský dvůr. Zbytky nejstarší středověké zástavby jsou zachovány v suterénu hlavní výškové budovy. Až do konce 16. století se na Radešíně střídali různí držitelé z řad drobné šlechty, kteří žďárskému klášteru odváděli peněžní plat. Tehdy měl zámek podobu pozdně středověké tvrze - areálu uzavřeného kamennou hradbou, jehož ústředním objektem byla izolovaná stavba nevelkého rozsahu, obklopená samostatným opevněním.

V roce 1597 dvůr zakoupil Samuel Radešínský a získal jej do dědičného držení. Jedním z důvodů, proč byl Radešín podstoupen právě jemu, byl jeho původ a právnické vzdělání, v němž dosáhl titulu doktora obojího práva. Původní tvrz přestavěl na patrovou renesanční rezidenci, která je dnes nejstarší rohovou částí zámku. Byl také stavebníkem renesančního zámeckého pivovaru (severní budova) a chlévů na severní straně dvora.

Kníže kardinál František z Dietrichštejna, biskup olomoucký, koupil roku 1607 celé panství Radešín a jeho dědic Maxmilián z Dietrichštejna ho prodal zpět klášteru.

Roku 1684 opat Zaunmüller vystavěl pivovar a studnu před zámkem, hlubokou asi 17 metrů. Dále také vybudoval domácí kapli. Tento opat na zámku žil od roku 1689 až do své smrti, která ho zastihla v roce 1691.

Počátkem 18. století nastává nejdůležitější stavební etapa v dějinách zámku. Opat žďárského kláštera Václav Vejmluva nechal v letech 1706 až 1710 přestavět rezidenci, kterou dispozičně upravil, zvýšil o jedno patro a opatřil ji novou fasádou. Hlavní výškovou budovu a pivovar propojil novostavbou středního podélného barokního obytného křídla. Obytné místnosti byly opatřeny štukovou výzdobou a honosně vybaveny. V hlavním vstupu do rezidence byl obsazen monumentální mramorový portál. Autorem rozsáhlé přestavby byl zřejmě Jan Blažej Santini. Tento rezidenčně – ekonomický celek měl také funkci rekreační, kdy sloužil cisterciáckým opatům jako letohrádek.

Po zrušení kláštera koupil roku 1826 zámek František Schneider z Brna. V roce 1827 nechal postavit další trakt zámku v klasicistním stylu, na místě bývalé palírny. Opravil nejstarší část – bývalou tvrz značně poškozenou bleskem, a vše spojil do jednoho celku. V nároží byl mezi hlavní budovou a příčným křídlem vsazen zastřešený prosklený balkon čtvrtkruhového půdorysu, podepřený kamenným sloupem. Také založil zámecký park kolem rybníka. Na památku svého příchodu nechal v parku vysadit břízku, která se rozrostla v mohutný strom pietně upravovaný rodinou.

Po skončení druhé světové války byl zámek posledním majitelům – příslušníkům rodiny Duré konfiskován a přidělen n. p. Československé státní statky. Do konce osmdesátých let 20. století objekty užíval Státní statek se sídlem v Křižanově. Hospodářské objekty dvora byly využity pro ustájení dobytka, stodola a kůlny jako skladiště. Obytné budovy byly velmi necitlivou adaptací, degradující historické prvky upraveny na byty. Stav neužívaného a nezajištěného areálu se dále radikálně horšil během 90. let 20. století. Před příchodem současných majitelů v roce 2005 se přes dvacet let neobydlený a neudržovaný objekt nacházel v naprosto havarijním stavu. Vlivem dlouhodobého zatékání došlo k rozsáhlému napadení krovů dřevokaznými houbami, střešní i stropní konstrukce byly silně narušeny. V oknech chyběly skleněné výplně, byly silně poškozeny fasády budov a celý areál byl silně znehodnocen nevhodnými novodobými zásahy z 20. století.

Od roku 2005 jsou majiteli zámku manželé Kubíčkoví. Okamžitě po svém příchodu zahájili záchranné práce, spočívající především v záchraně barokního krovu hlavní výškové budovy, který pro havarijný stav hrozil zřícením, a v následné realizaci nového zastřešení hlavní výškové budovy. Postupná komplexní obnova celého areálu je nezbytná k jeho zachování pro další generace.

V Radešíně však stojí za prohlídku ještě další historické zajímavosti.

Všimněte si zde v zámeckém parku **výklenkové kaple** Panny Marie, která má podobu "kamenné mohyly" s půlkruhovým záklenkem, v jejíž horní partii je vložen výklenek se sochou Panny Marie Lurdské. Původní výklenková kaple byla na základě dobových fotografií a vzpomínek pamětníků obnovena v roce 2007. Byly použity kameny, které zde zbyly po původní stavbě.

Vaše další kroky povedou kolem radešínské kaple zasvěcené Panně Marii. Nechal jí postavit v roce 1884 první zvolený starosta Radešína František Schneider jako poděkování za uzdravení těžce nemocného pána statku Bedřicha Duré a dal jí obci na památku, že se stal Radešín samostatnou obcí.

Pokud se vydáte od zámku na opačnou stranu, u silnice směrem k Bohdalcu můžete objevit malebné zákoutí. Obzvláště v létě se vám odtud naskytne krásný výhled na lesy a zlátnoucí lány s obilím, ve kterých se modrají chrpy a červenají vlíčí máky. Ve stínu obrovské lípy se zde nachází kamenná socha sedícího Krista trpitele.

Jedná se o velmi kvalitní pozdně barokní sochařskou práci, drobnou sakrální památku v krajině, významně spoluvytvářející kulturně - krajinný charakter okolí obce. Socha je datovaná chronogramem k roku 1756, autor není znám. *Zápis do státního seznamu kulturních památek proběhl dne 6. 12. 1963, socha je kulturní památkou evidovanou pod číslem 37000/7-4374.* Socha byla v roce 2000 zrestaurována.

Typicky „barokně“ tvarovaný, čtyřboký, konvexně vypouklý sokl s bočními volutovými křídly je nahoře ukončen vyloženou profilovanou římsou. Na přední straně soklu se v plastické kartuši nachází rytý majuskulní latinský nápis: „*GLORIA HONORISIT TIBI DOMINE IESU CHRISTE SPINIS CORONATE*“ (Překlad: Sláva a čest Tobě Pane Jezu Kriste trním korunovaný). Na zadní straně soklu je pak v jednoduchém rytém rámu vyryt český nápis: „*Czest a chvala na nebi ať gest Dana a na zemi korunie Ježíše*“. Iniciály F.C.P.B.B.P.Z.I.R. na boční straně soklu se pravděpodobně vztahují k renovaci z roku 1858.

Zdejší socha je unikátní především svým nepříliš častým a bezpochyby zajímavým námětem. Jedná se ikonografický typ „**Sedícího Krista trpitele**“, pro nějž se také někdy užívá označení „**Melancholický Kristus**“, které vychází z podoby pozice figury se slavnou rytinou „*Melancholie*“ od A. Dürera z roku 1513, přičemž gesto hlavy držené v dlaních bývalo již od antiky užíváno pro vyjádření zamyšlenosti a smutku – melancholie. Téma „Sedícího Krista trpitele“ se u nás poprvé objevuje na přelomu 15. a 16. století na pozdně středověkých plastikách, zejména ve Slezsku - kompozice typu je založena na sedící postavě Spasitele, charakteristické je jeho gesto pravé ruky podpírající si hlavu, zatímco levá ruka volně spočívá v klíně. Socha v Radešíně pak představuje ukázkou barokního zpracování tohoto starobylého středověkého tématu.

Nemusíme zdůrazňovat, že zobrazení se objevuje v scénické souvislosti s Pašijemi. Námět vyjadřuje okamžik Kristova života svázaný s úsekem děje krátce po „Bičování“ (krvavé rány na těle), „Posmívání“ (trnová koruna na hlavě a rákosová palice v ruce, ironicky připomínající královské žezlo), „Nesení kříže“ (který vyvlekl až na Golgotu, jak také zračí stopy únavy ve tváři) – a nyní je již připraven (svlečen pouze do bederní roušky) pro ukřižování. V tomto

posledním okamžiku – těsně před ukřižováním - zatímco jeho katové připravují kříž – se Ježíš naposledy rozhlédne kolem sebe a s hlubokým smutkem i s důstojně nesenou bolestí se zahlubá nad svým lidským osudem a především nad nezměrnou tíží lidských hříchů, jež ho dovedla až sem.

Vznik této obrazové formy, i přes zjevné dějové souvislosti, nebyl patrně podnícen přímo obsahem evangelií, ale nejspíše vizemi středověkých mystiků (sv. Brigita Švédská, sv. Kateřina Sienská), i v souvislosti s tzv. „Spasitelovými nářky“, které bývají zpívány při liturgii na Velký pátek. Úsporná figurální kompozice je spíše než na vnější stránku věci soustředěna na meditativní obsah a psychologické momenty tématu. Emocionální náboj nese zejména výraz Kristovy tváře, jehož expresivní vnitřní dramatickost kontrastuje s vnějším sošným klidem figury.

U typu „Sedícího Krista trpitele“ jde o v určitém smyslu slova o „nad-dějovou formu“, obsahově symbolizující „pašije jako celek“. Spasitel je zde představen v lidsky zranitelné podobě, se kterou se člověk snadno může identifikovat, a do Kristova utrpení se tak vcítit. Téma „Sedícího Krista trpitele“ představuje typický symbolický „devoční obraz“, jehož smyslem bylo diváka podnítit k bezprostřednímu mystickému prodlení a k vnitřnímu prožitku přímého subjektivního kontaktu s Kristem.

Použitá literatura: *Kaliopi Chamonikola, Melancholický Kristus. K ikonografickému typu sedícího Krista Trpitele, in: Bulletin Moravské galerie v Brně, č. 55, Brno 1999, s. 3-7.*

Obdivovatelé drobné sakrální architektury se mohou pokochat křížem u lihovaru a Božími muky u silnice na Bobrovou.

Radešín Castle

Radešín Castle was founded in the 13th century as a monasterial farm yard. Samuel Radešinský bought the yard in 1597. He rebuilt the original citadel into the renaissance residence. He built a castellan brewery, too. The next owner, Abbot Zaunmüller, had a water well and homechapel built in 1684. From 1706 to 1710 the new owner Václav Vejmluva had the residence rebuilt, he gave it a new facade and another floor. Santini is possibly the author of this project. František Schneider from Brno bought the castle in 1826. He built another tract of the castle in a classical style and a glass balcony as well. He founded a castle park and he planted a birch there. Descendants of the Schneiders, the family line of Düré owned the castle till 1945. It came into the possession of the state after the second world war. The current owners are Mr and Mrs Kubíček, who have been renewing the castle. They have hot air balloons there.

Das Schloss Radešín

Das Schloss Radešín wurde im 13. Jahrhundert als klösterlicher Wirtschaftshof gegründet. Samuel Radešinský kaufte den Hof im Jahre 1597. Er hat das ursprüngliche Schloss zur Renaissance-Residenz umgebaut. Er baute auch Schloss-Brauerei. Der nächste Besitzer Abt Zaunmüller baute im Jahre 1684 einen Brunnen und die Kapelle. In den Jahren 1706-1710 wurde die Residenz von dem neuen Besitzer Václav Vejmluva umgebaut. Er ließ noch eine Etage bauen und das Schloss bekam neue Fassade. Santini ist als Autor dieses Projekts gehalten. František Schneider aus Brünn kaufte das Schloss im Jahre 1826. Er baute einen anderen Trakt des Schlosses im klassischen Stil und einen überdachten Balkon. Schneiders Nachkommen aus dem Geschlecht Dure, besaß das Schloss bis zum Jahr 1945.

Nach dem Zweiten Weltkrieg verfiel es dem Staat. Zur Zeit besitzt das Schloss das Ehepaar Kubíček. Sie fingen an ,das Schloss zu renovieren. Sie haben hier auch fliegende Ballons.

Tuto tabuli zpracovali: Karolína Fleková, Dana Novotná, Kateřina Burešová, Zuzana Škapová, Tomáš Harvánek, pod vedením paní učitelky Zdeny Strnadové.

Další informace k této tabuli: www.zsbobrova.eu (sekce „předměty – projekty“ a „pro veřejnost“) a www.mestysbobrova.cz.

Zámek v Radešíně

Socha Trpitele

Zámek v Radešíně

Kaple